

zijn alle dingen in deze Germaanse ruimte'). Mussert legde geheel andere accenten: hij liet niet na, te herinneren aan het feit dat Voorman Feldmeijer hem in juni '40 trouw gezworen had, hij sprak niet alleen over Hitler maar ook over Mussolini: 'het is mijn taak', riep hij uit, 'het Nederlandse volk in de Nederlandse staat' (die dus moest blijven bestaan!) 'voor te bereiden op de plaats die het in het toekomstige Germaanse statenverbond van Europa zal innemen.'<sup>1</sup> Himmler, die ook het woord voerde, wekte de leden van de Nederlandse SS tot voorbeeldige trouw aan Mussert op.

Was dat van Himmler een schijnmanoeuvre?

Wij menen van niet. Dat het Musserts streven was, binnen het nieuwe Europa een zo groot mogelijk deel van de Nederlandse zelfstandigheid te redden, zal wel tot Himmler doorgedrongen zijn, maar de *Reichsführer-SS* had uit Musserts eigen mond nimmer vernomen dat deze de Grootgermaanse denkbeelden, voorzover deze tot het volledige verlies van Nederlands identiteit zouden leiden, principieel afwees. Seyss-Inquarts brief van 4 mei '42 en de besprekingen met Mussert tijdens Himmlers bezoek aan Nederland hadden in elk geval niet tot gevolg gehad dat er im Himmlers '*gutes Urteil*' over Musserts karakter enige wijziging kwam<sup>2</sup>; wij kunnen ons niet anders voorstellen dan dat Himmler in het contact dat hij bij zijn bezoek met Rauter had, ook jegens deze van dat 'gunstig oordeel' had doen blijken, ja zich ingenomen verklaard had met het denkbeeld dat Mussert na een Duitse overwinning als staatshoofd zou gaan fungeren. Dat men daarmee geen wezenlijke risico's zou lopen, wist Himmler van Seyss-Inquart.

Mussert aan de macht? Dat was voor Rauter en Feldmeijer onaanvaardbaar. Onmiddellijk na Himmlers terugkeer naar Duitsland kwam het dan ook tot een systematisch streven van hun kant om het Himmler duidelijk te te maken dat van diens beoordeling van Mussert niets deugde. Mussert maakte het hun daarbij gemakkelijk: na de beëdiging van de SS ging hij namelijk het 'Nederlandse' karakter van zijn beleid onderstrepen. Dat was ook heel begrijpelijk. Want zo dom was Mussert niet of hij beseftte de politieke betekenis van die beëdiging; dat hij haar zelf had mogen voltrekken, maakte het feit niet ongedaan dat er nu in Nederland een politieke groepering bestond die door haar relaties met Himmler en de SS heel veel gevaarlijker was dan de NSNAP van de verdwaasde van Rappard – een groepering waarvan alle leden door een eed van trouw gebonden waren aan Hitler, en een groepering bovendien welke door de brutale doorzetter Feldmeijer

<sup>1</sup> A.v., 22 mei 1942. <sup>2</sup> Met betrekking tot Mussert treffen wij in Himmlers brief van 1 juni '42 aan Rauter de woorden aan: '*mein bisher gutes Urteil über seinen Charakter.*' (BDC, 1965)